

Αθήνα, 1 Ιουνίου 2011
Ομιλία του Αντιπροέδρου της Νέας Δημοκρατίας
κ. Σταύρου Δήμα

κ. Διοικητά, Κυρίες και Κύριοι,

Αποτελεί τιμή για μένα, που μου δίνετε την ευκαιρία να σας μιλήσω σήμερα για ένα θέμα το οποίο συνεχώς με απασχολεί και έχω μέσα στην καρδιά μου: την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, μιάς από τις μεγαλύτερες απειλές, προκλήσεις για τον πλανήτη μας, την Ευρώπη, την Ελλάδα, για όλους μας.

Η κλιματική αλλαγή έχει αποκτήσει τεράστια σημασία, και όχι μόνο περιβαλλοντική.

Έχει σημασία οικονομική, κοινωνική, και πολιτική.

Έχει σημασία στους τομείς της υγείας, της εξωτερικής πολιτικής και της διεθνούς ασφάλειας. Φυσικοί και ανθρωπογενείς παράγοντες και στοιχεία αλληλοεπηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση ακόμη και τις αισθητικές αξίες.

Πρόκειται για πρόκληση που απαιτεί επείγουσα παγκόσμια δράση και η οποία στην Ευρώπη και στον κόσμο απασχολεί πλέον τις πολιτικές ηγεσίες σε επίπεδο κορυφής.

Είναι δεδομένο, παρά τα όσα μπορεί να διατείνονται ορισμένοι και παρά τα όσα μπορεί να διαβάζουμε μερικές φορές στον τύπο, ότι δεν πρόκειται για θέμα προσωρινής επικαιρότητας, που θα χαθεί κάποια στιγμή από τον πολιτικό ορίζοντα.

Το ζήτημα αυτό θα είναι μαζί μας, δυστυχώς, για πολύ καιρό.

Τι πρέπει να κάνουμε για να αποφύγουμε ή έστω να περιορίσουμε τις καταστροφές, τις μη αναστρέψιμες μεταβολές ως συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, των ακραίων καιρικών φαινομένων; Τι θέλουμε να κάνουμε, τι μπορούμε να κάνουμε, τι είναι εφικτό και τι δεν είναι εφικτό.

Οι πιο αποτελεσματικές απαντήσεις είναι αυτές με μια προσέγγιση ολιστική, ολοκληρωμένη και μακροπρόθεσμη, που αφορούν τόσο στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής όσο και στην προσαρμογή, αλλά και στην αποκατάσταση και οι οποίες βασίζονται στην συμμετοχή των πολιτών και άλλων ενδιαφερομένων μερών.

Για την αντιμετώπιση επομένως των προβλημάτων και την επίτευξη των στόχων χρειάζεται η ενεργοποίηση, η συνεχής συμμετοχή και σύμπραξη όλων, πολιτών, κυβερνήσεων, κοινοβουλίων, μέσων μαζικής επικοινωνίας, διεθνών οργανισμών, τοπικών κοινωνιών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων, ώστε να λαμβάνονται τα σωστά μέτρα και να εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

Η έμφαση στη ευρεία συμμετοχή είναι σημαντική σε μια εποχή όπου η σοφία, η ορθότητα και ειλικρίνεια της κρατικής δράσης αμφισβητούνται όλο και περισσότερο και όχι μόνο στη χώρα μας.

Οι κυβερνήσεις μπορούν να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό με την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών, την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών, προγραμμάτων και δράσεων - από κοινού με άλλους φορείς. Να ενεργούν με υποδειγματικό τρόπο και να καθοδηγούν τους πολίτες, να δημιουργούν όραμα και να καθορίζουν στόχους για την χώρα.

Παρά τη ρητορική όμως, που αναφέρεται στην επιδίωξη της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής και η οποία βρίσκει σημαντική απήχηση σε μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος, η κυβερνητική πρακτική διαχρονικά προσανατολίζεται συνήθως, σε βραχύ και μεσοπρόθεσμους στόχους, που πλην περιπτώσεων αναγκάων για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επειγόντων και πιεστικών προβλημάτων. αντιβαίνουν συχνά στις ενδεικνυόμενες λύσεις και καθιστούν ακόμη δυσκολότερη την μετάβαση στην οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Η άποψη που υποστηρίζουν αρκετοί, ότι υφίσταται αντίφαση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών ήταν η παλιά αντίληψη.

Εδώ και λίγα χρόνια έχει αρχίσει να μεταβάλλεται προς μια περισσότερο σύγχρονη, βασισμένη σε αειφόρα πρότυπα προσέγγιση, κατά την οποία είναι δυνατή η παράλληλη προώθηση και αλληλοενίσχυση, η σύζευξη περιβαλλοντικών και οικονομικών στόχων.

Η πρόσφατη βέβαια οικονομική κρίση, η μεγαλύτερη των τελευταίων 80 χρόνων, αποπροσανατόλισε προσωρινά πιστεύω από τα μεσομακροπρόθεσμα οφέλη που προκύπτουν από την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη της οικονομίας μπορεί και πρέπει να γίνει με σεβασμό προς το περιβάλλον και την αρχή της αειφορίας, και με ενσωμάτωση κλιματικών παραμέτρων στις διάφορες πολιτικές. Μάλιστα, η μεταμόρφωση των οικονομιών που συντελείται σήμερα με την μετάβαση σε μια εποχή χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, δημιουργεί νέες

οικονομικές ευκαιρίες. Πρωθείται η οικολογική καινοτομία και δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας σε τομείς όπως είναι οι καθαρές τεχνολογίες.

Όσο περισσότερο αναπτύσσεται η περιβαλλοντική συνείδηση και ασκείται πίεση προς την πολιτική εξουσία για την επιδίωξη προωθημένων λύσεων, τόσο ταχύτερα θα βελτιώνονται τα σχετικά αποτελέσματα

Μεγάλη σημασία συνεπώς έχει η ευαισθητοποίηση των πολιτών. Είναι καθήκον μας να καλλιεργήσουμε την οικολογική συνείδηση – οι γονείς στα παιδιά, οι δάσκαλοι στους μαθητές, οι πολιτικοί στους πολίτες ή και το αντίστροφο. Σήμερα ο πολίτης εκφράζεται ως ψηφοφόρος και ως καταναλωτής. Η περιβαλλοντική ευαισθησία του αντανακλάται στις πολιτικές του επιλογές και στις καταναλωτικές του συνήθειες. Για να ανταποκριθούν στο γεγονός αυτό, τα κόμματα και οι επιχειρήσεις πρέπει να ενσωματώσουν το περιβάλλον στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό τους, στις πολιτικές τους, στην καθημερινή τους πρακτική. Ακόμη, μπορεί και πρέπει να διαδοθεί περισσότερο η περιβαλλοντική εκπαίδευση στα σχολεία.

Πιστεύω ότι θα ήταν πολύ χρήσιμη για τα σχολεία, αλλά και για το ευρύ κοινό, η έκδοση μιάς εκλαϊκευμένης σύνοψης της έκθεσης που παρουσιάζεται και δημοσιοποιείται σήμερα.

Επιτρέψτε μου λοιπόν να συγχαρώ την Τράπεζα της Ελλάδος που ανταποκρινόμενη στον ευρύτερο θεσμικό της ρόλο πήρε την πρωτοβουλία να αναθέσει σε επιτροπή διαπρεπών ειδικών επιστημόνων την εκπόνηση μελέτης για τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη χώρα μας και τους τρόπους αντιμετώπισης της.

Η Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής με την εργασία της, που θα συνεχισθεί και χαίρομαι για αυτό, κάνει μια πολύτιμη προσθήκη στην ελληνική ακαδημαϊκή και επαγγελματική βιβλιογραφία και συμβάλλει ώστε να καλυφθεί στη χώρα μας η έλλειψη τεκμηριωμένης επιστημονικής ανάλυσης και πληροφόρησης για το μεγάλο αυτό ζήτημα.

Πρόκειται για ένα επίκαιρο βιβλίο που ασχολείται με ένα επείγον πρόβλημα.

Η έκθεση παρέχει μια ευρεία αξιολόγηση των θεμάτων και των δράσεων που αναπτύσσονται και απαιτούνται για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων και συμπληρώνει ένα σημαντικό κενό στην κατανόηση τους. Θα πρέπει να διαβαστεί και να αφομοιωθεί από όλους τους ακαδημαϊκούς, φοιτητές, επιχειρηματίες, επαγγελματίες, εκπαιδευτικούς, πολιτικούς που συμμετέχουν ή ενδιαφέρονται για αυτό το σημαντικό θέμα.

Κυρίες, Κύριοι,

Οι αρνητικές συνέπειες των κλιματικών αλλαγών, γίνονται αντιληπτές ολοένα και πιο καθαρά. Η πιο δυνατή ίσως εικόνα που έχουμε σχηματίσει όλοι για τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών είναι το λιώσιμο των πάγων στην Αρκτική. Έχουμε δει στην τηλεόραση τεράστια παγόβουνα να καταρρέουν εντυπωσιακά.

Εάν λοιπόν δεν ληφθούν έγκαιρα και σε παγκόσμιο επίπεδο τα κατάλληλα μέτρα, οι συνέπειες θα είναι καταστροφικές. Πρέπει δε να θυμόμαστε ότι οι κλιματικές αλλαγές οδηγούν σε αποσταθεροποίηση του κλίματος, και σε ακραία, ανεξέλεγκτα φαινόμενα – όχι σε μια γραμμική, προβλέψιμη υπερθέρμανση.

Υπάρχουν βεβαίως και οι παραδοξολόγοι – ελάχιστοι ευτυχώς. Αυτοί που υποστηρίζουν ότι η αλλαγή του κλίματος και η υπερθέρμανση του πλανήτη μπορεί να αποτελέει ενδεχομένως ακόμη και θετική εξέλιξη, αφού π.χ. θα φύγει ο τουρισμός από τη Μεσόγειο και θα γίνει τουριστικός προορισμός η Βόρεια Θάλασσα. Ή, ακόμη, ότι στη Σιβηρία, που θα έχει γίνει εντωμεταξύ θερμότερη, θα μπορούν να καλλιεργούνται μπανάνες. Αν δεν ήταν άποψη ενός συμβούλου του Ρώσου Προέδρου, δημοσιευμένη στον διεθνή τύπο, θα ηχούσε απλά ως αστείο...

Η αποσταθεροποίηση του κλίματος, που ανέφερα πριν, σημαίνει με απλά λόγια ότι δεν είναι γνωστό ποιες περιοχές θα γίνουν θερμότερες ή ψυχρότερες και ποιοί θα υποφέρουν περισσότερο.

Πάντως είναι ενδιαφέρον να συγκρατήσουμε ότι στο επίπεδο του πλανήτη, η κλιματική αλλαγή είναι 'κοινωνικά άδικη': πλήττονται πολύ περισσότερο οι φτωχότερες χώρες, και ιδιαίτερα εκείνες που ιστορικά δεν έχουν ίχνος ευθύνης για την δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Στην ζώνη της Μεσογείου, και σε χώρες όπως η Ελλάδα η μέση ετήσια θερμοκρασία έχει αυξηθεί περίπου 1 βαθμό Κελσίου, ενώ η αντίστοιχη παγκόσμια αύξηση είναι 0,74 βαθμοί Κελσίου. Θα υπάρξουν σοβαρές συνέπειες σε πολλούς τομείς, και θα επιφέρει πλήγμα στους διαθέσιμους φυσικούς πόρους, στην οικονομία και στον τρόπο ζωής.

Όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση οι επιπτώσεις για όλους τους τομείς της εθνικής μας οικονομίας που εξετάστηκαν είναι αρνητικές και σε πολλές περιπτώσεις εξαιρετικά αρνητικές.

Θα επιταθεί το πρόβλημα της ξηρασίας, της λειψυδρίας, και θα υπάρξει επιτάχυνση της ερημοποίησης. 1000 χιλιόμετρα των ακτογραμμών μας κινδυνεύουν από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας και περιοχές όπως της Θεσσαλονίκης και του Μεσολογγίου, θα βρεθούν πιθανώς κάτω από την στάθμη του νερού. Όσον αφορά στην φύση και βιοποικιλότητα, θα υπάρξει π.χ. μετανάστευση πτηνών από το Ταΐναρο βορειότερα. Πέρα από τα Ελληνικά σύνορα. Θα υπάρξουν επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή και στις καλλιέργειες. Θα υπάρξει μεγαλύτερο πρόβλημα από τις φωτιές, που θα οδηγούν στην απώλεια δασών και στην έκλυση διοξειδίου του άνθρακα. Θα έχουμε επιπτώσεις στον τομέα της υγείας, με επανεμφάνιση ασθενειών που απαντώνται σήμερα μόνο σε θερμότερα κλίματα. Θα δεχθεί χτύπημα ο τουρισμός.

Τέλος η χώρα μας είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στο πρόβλημα το οποίο θα δημιουργήσουν τα εκατομμύρια περιβαλλοντικών προσφύγων είτε από πυκνοκατοικημένες παράκτιες ζώνες όπως το Δέλτα του Νείλου, που κινδυνεύουν να πλημμυρίσουν, είτε από περιοχές όπου θα προκληθούν συγκρούσεις γιατί θα μειωθούν τα τρόφιμα, το νερό και άλλοι ζωτικής σημασίας πόροι. Κινδυνεύουν να αποσταθεροποιηθούν οι κοινωνίες μας, να υποστεί βαρύτατο πλήγμα η ευημερία μας.

Κυρίες, Κύριοι,

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι το ζήτημα των κλιματικών αλλαγών αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα, και ως τέτοιο, απαιτεί παγκόσμια λύση. Στο ζήτημα αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση που γρήγορα αντελήφθη την απειλή, είχε και ακόμη μπορεί να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο.

Η ΕΕ με το πρωτόκολλο του Κιότο ανέλαβε έναν φιλόδοξο τότε στόχο: να μειώσει τις εκπομπές για την περίοδο 2008-2012, κατά 8% κάτω από τα επίπεδα του 1990. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε κράτος-μέλος έχει τους δικούς του εθνικούς στόχους, που πρέπει να τηρήσει βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ.

Η ΕΕ θα επιτύχει τον συνολικό στόχο της, όπως και η χώρα μας τον δικό της σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία.

Το Μάρτιο του 2007 οι πολιτικοί ηγέτες της ΕΕ ενέκριναν ένα πακέτο κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής με σκοπό την επίτευξη του τριπλού στόχου, γνωστού και ως «20-20-20 ως το 2020», δηλαδή της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, της αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών στην παραγωγή ενέργειας κατά 20% και της μείωσης κατά 20% στην πρωτογενή κατανάλωση ενέργειας μέσω βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

Οι στόχοι αυτοί εκφράζουν την ισχυρή ευρωπαϊκή πολιτική βούληση για ένα βιώσιμο μέλλον, για μια ενεργειακά ανεξάρτητη Ευρώπη και για μια ηγετική θέση στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όμως έχει προχωρήσει ένα βήμα παραπέρα και έχει δεσμευτεί να προβεί σε μείωση των εκπομπών κατά 30% αν και οι άλλες βιομηχανικές χώρες δεσμευθούν για ανάλογες μειώσεις.

Η ΕΕ πρώτα και κατόπιν οι άλλες χώρες έχουν συμφωνήσει τόσο στην Κοπεγχάγη όσο και στο Κανκούν, ότι στόχος της μελλοντικής δράσης πρέπει να είναι ο περιορισμός της ανόδου της θερμοκρασίας, σε παγκόσμιο επίπεδο, μέχρι 2 βαθμούς Κελσίου το πολύ πάνω από το επίπεδο στο οποίο βρισκόταν στην προβιομηχανική εποχή. Η ΕΕ πρέπει να μειώσει κατά 80% τις εκπομπές της μέχρι το 2050.

Οι τελευταίες πάντως πληροφορίες δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικές. Πριν τρεις ημέρες ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας ανακοίνωσε ότι το 2010 οι εκπομπές Διοξειδίου του άνθρακα αυξήθηκαν κατά 30,6 Γιγατόννους, επίπεδο ρεκόρ.

Σήμερα, δηλαδή οι συγκεντρώσεις του διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα, τουλάχιστον εδώ και 450.000 χρόνια.

Αν και φέτος έχουμε παρόμοια αύξηση όπως πέρσυ θα φθάσουμε ήδη το επίπεδο κορύφωσης που υπολογιζόταν για το 2020.

Τα πράγματα δηλαδή δυσκολεύουν. Αν η αύξηση υπερβεί τους 2 βαθμούς, είναι πιθανό να επέλθουν αμετάκλητες καταστροφικές αλλαγές στο κλίμα που θα μεταβάλουν τη ζωή στον πλανήτη μας. Σύμφωνα με τους επιστήμονες.

Είναι αξιοσημείωτο ότι τα 8 θερμότερα έτη που έχουν καταγραφεί είναι όλα μετά το 1997, ενώ το 2010 και το 2005 ήταν τα θερμότερα έτη από όλα.

Είναι προφανές ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη, αλλά και τα άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη συνεχιζόμενη αλόγιστη χρήση των ορυκτών καυσίμων και των φυσικών πόρων και την προοδευτική υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με το μη αναστρέψιμο, σε μεγάλο βαθμό, χαρακτήρα της βλάβης που προκαλείται.

Συνδέονται με τα υφιστάμενα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης και τις κυρίαρχες οικονομικές και κοινωνικές τάσεις, που ζημιώνουν το περιβάλλον και εξαντλούν τους φυσικούς πόρους.

Κυρίες και Κύριοι,

Η φύση και ο χαρακτήρας των προβλημάτων και αντίστοιχα των προκλήσεων για την ευρωπαϊκή πολιτική περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής στοιχειοθετούνται σε πολλαπλό επίπεδο: τοπικό, εθνικό, κοινοτικό και παγκόσμιο.

Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη βάση ενός πυκνού και προηγμένου θεσμικού και πολιτικού πλέγματος και ενός αξιακού συστήματος, στο οποίο αποδίδεται μεγάλη σημασία στην ισχυρή προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την μετάβαση στην οικονομία χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι συνεπώς πολυεπίπεδη και πολυδιάστατη.

Εστιάζει στα σχετικά ζητήματα που αφορούν στο εσωτερικό της, στο πλαίσιο της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα. Ταυτόχρονα διαπραγματεύεται, στηρίζει ή προωθεί προσπάθειες που καταβάλλονται σε παγκόσμιο ή περιφερειακό επίπεδο, μέσω της υιοθέτησης σχετικών κειμένων συμβατικού ή διακηρυκτικού χαρακτήρα, αλλά και της δημιουργίας θεσμών, για μια καλύτερη περιβαλλοντική διακυβέρνηση.

Η έκθεση και οι μελλοντικές μελέτες θα είναι εξαιρετικά χρήσιμες στην διαμόρφωση των εθνικών μας θέσεων και στην στήριξη τους στις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της ΕΕ. Θα βοηθήσουν επίσης ώστε να ενταχθεί το ζήτημα της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής στον οικονομικό σχεδιασμό της χώρας μας.

Θα ήθελα να συγχαρώ, για μια ακόμη φορά, την Τράπεζα της Ελλάδος για την εξαιρετική πρωτοβουλία της.

Πιστεύω ότι σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, η περιβαλλοντική μας πολιτική πρέπει να στηρίζεται στη γνώση και στη συναίνεση, που είναι τα θεμέλια μιας ανθρώπινης κοινωνίας.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να πω ότι είναι θετικό που περιβαλλοντικές ανησυχίες έχουν μπει για τα καλά στην πολιτική ζωή της χώρας μας.

Το περιβάλλον, όπως και η δημοκρατία, άλλωστε, είναι δείγμα πολιτισμού. Περιβάλλον, Δημοκρατία, ανθρώπινα δικαιώματα και κοινωνική δικαιοσύνη είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους.

Η Ελλάδα εδώ οφείλει να είναι πρωτοπόρος.

Σας ευχαριστώ πολύ